

VIJENAC

Akademik Sreten PEROVIĆ, specijalno za Vijenac:
Civilizacija po mjeri graditelja

Crnogorci (ni)jesu ustavotvorni narod RM

Zajednica Crnogoraca u Republici Makedoniji je nevladino, nepartijsko i neprofitabilno udruženje građana Makedonije porijeklom iz Crne Gore. Zajednica je formirana od grupe entuzijasta iseljenika iz Crne Gore iz redova Udruženja makedonsko-crnogorskog prijateljstva, koji su na osnivačkoj skupštini održanoj 29.10.2006 donijeli odluku o osnivanju i izglasali svoj Statut i program.

Nakon konstituisanja i regulisanja pravnog statusa, ZCGM otpočinje sa sprovođenjem svog programa. Osnovni dio programa podrazumjeva je teritorijalnu organizaciju i oformljenje članstva, kao i afirmaciju svog programa preko realizacije konkretnih aktivnosti.

Prvu godinu svog postojanja ZCGM se bavlja svojom organizacijom formirajući klubove u Ohridu, Bitoli, Đevđeliji i Kumanovu i proširila se na nekoliko lokacija u okolini Skoplja, kao i Prilepa, Velesa i Tetova. U ovom periodu bilo je vrlo važno upoznati svoju maticu Crnu Goru o postojanju ZCGM, što je učinjeno prilikom neposrednih susreta sa Predsjednikom Parlamenta Rankom Krivokapićem, Predsjednikom Crne Gore Filipom Vujanovicem, kao i ostvarivanjem direktne komunikacije sa Centrom za iseljenike Crne Gore.

Početak 2007 godine sa radom je otpočela Ambasada Crne Gore u Makedoniji, čime su se stekli uslovi za prezentaciju ZCGM pred zvaničnicima Crne Gore koji su dolazili u Makedoniju. Tako su u prostorijama Ambasade obavljeni susreti sa Predsjednikom Crne Gore Filipom Vujanovicem, Predsjednikom Vlade Crne Gore Željkom Šuranovićem i sa ministrom inostranih poslova Crne Gore Milanom Roćenom. Ovi susreti su omogućili da ZCGM pred zvaničnicima Crne Gore predstavi svoj program, svoje planove i probleme sa kojima se sučeljava.

Paralelno sa ovim aktivnostima otpočelo se sa realizacijom akcije: "Posjeta svim iseljenicima u Make-

doniji koji su porijeklom iz Crne Gore radi afirmacije ZCGM i pronalaženje i lociranje svih iseljenika".

Svoju drugu godinu rada, shodno strategiji koju je ZCGM pripremila, posvetili smo svojoj promociji u Republici Makedoniji, kao i početnim aktivnostima usmjerenim ostvarivanju statusa crnogorske manjine u Republici Makedoniji. Do kojih se saznanja došlo prilikom trogodišnjih aktivnosti?

Prvo: Broj iseljenika iz Crne Gore u Republici Makedoniji prelazi 10.000 iseljenika i sigurno je blizu 15.000.

Drugo: Struktura iseljenika iz Crne Gore je heterogena po etničkoj, konfesionalnoj i jezičkoj pripadnosti.

Treće: Teritorijalna raspoređenost iseljenika iz Crne Gore u Republici Makedoniji je takva da skoro i da nema mjesta u Makedoniji u koje nema makar i nekoliko iseljenika.

Cetvrto: Osjećaj pripadnosti iseljenika crnogorskoj manjini u Makedoniji, iz godine u godinu, se smanjuje i sve je više iseljenika iz Crne Gore koji se na zvaničnim popisima izjašnjavaju kao pripadnici drugih nacionalnih ili etničkih grupa ili naroda.

Zvanični popisi u Makedoniji potvrđuju ovo saznanje jer se na popisu 1994 godine kao Crnogorci izjasnilo 4.000 građana Makedonije, a već 2002 godine njih samo 2.300.

Peto: U Ustavu Republike Makedonije Crnogorci nisu ustavotvorni narod, a svoj status nacionalne manjine nisu ni jednim aktom regulisali, tako da ne postoji dokument na osnovu kojeg bi mogli da se pozovu u želji da regulišu svoja prava u pravnom i političkom sistemu RM.

Šesto: Sve je prisutnija lagana asimilacija od strane drugih i gubljenje nacionalnog u kulturnog identiteta građana Makedonije porijeklom iz Crne Gore, kao i gubljenje njihovog osjećaja pripadnosti svojoj otadžbini Crnoj Gori.

Sedmo: Evidentno je da je iseljavanje Crnogoraca u Makedoniju vršeno u više navrata tokom istorije i da za to postoje istorijski fakti koje do sada niko

nije istraživao, niti se interesovao za njih, osim srbijanske vlade koja je istrazujući svoje iseljenike dosla do podataka o iseljenicima iz Crne Gore.

Kako bi se konstatovala prava slika stanja i da bi moglo na osnovu toga donijeti validne i pravilne zaključke, a zatim osmisliti i pravilnu strategiju za svoje aktivnosti u narednom periodu, ZCGM je preduzela sledeće:

1. Povedena je inicijativa pred nadležnim institucijama – Vladama Crne Gore i Republike Makedonije – za potpisivanje bilateralnih sporazuma o:
 - priznavanju crnogorske manjine u Republici Makedoniji i makedonske u Crnoj Gori i preuzimanju obaveza dviju Vlada o brizi o manjinama, kao i o ispunjenju manjinskih prava i o dvojnog državljanstvu.
2. Otpočet je aktivni rad na posjeti zvaničnih organa Republike Makedonije zaduženih za brigu o manjinama sa zahtjevima za ispunjenem, saglasno Ustavu RM, osnovnih potreba crnogorske manjine u RM.
3. Osmisljeni su projekti koji bi na naučnoj osnovi konstatovali pravu sliku o crnogorskim iseljenicima u RM, i to:
 - prvi projekt: "Makedonsko-crnogorski odnosi osrjednog veka do danas", čiji je nosilac ZCGM, a izvršioc Institut za nacionalnu istoriju RM, projekt finansiran od Ministarstva kulture RM.
 - drugi projekat: "Mreža za multikulturalno društvo u RM", čiji nosioci su ZCGM i zajednice Hrvata, Egipćana, Rusa, Bugara, Slovenaca, Poljaka, Jermena i Vlaha u RM.
 - treći projekt: Demografsko-migracijske karakteristike građana Makedonije porijeklom iz Crne Gore i identifikacija pripadnika crnogorske manjine u Makedoniji, čiji nosilac je ZCGM, a izvršioc ZCGM i Prirodno-matematički fakultet, Skoplje.

Pripremila: Ivana JOKSIMOVIĆ

Civilizacija po mjeri graditelja

Piše: Akademik Sreten PEROVIĆ, specijalno za Vijenac

Pod budim okom međunarodne javnosti i neposrednih posmatrača Evropske Zajednice, multietnička i multikonfesionalna CRNA GORA, 21. maja 2006. godine, opštenarodnim Referendumom obnovila je svoj puni državni suverenitet. Taj san više generacija, podstican i ohrabrivan od mnogih crnogorskih rodoljuba, demokratiji privrženih intelektualaca i svih slojeva građana – ostvaren je pod neuobičajeno velikim političkim pritiscima iz susjedstva i iz Evrope, ali i uz dragocjenu pomoć i podršku brojne crnogorske dijaspore. Velikoj pobjedi proevropske Crne Gore značajan doprinos dala je i Zajednica Crnogoraca u Republici Makedoniji.

Obilježavanje Dana nezavisnosti Crne Gore ustvari predstavlja korisno podsjećanje na značaj i značenje Referenduma od 21. maja 2006, na vrijednost tog epochalno samosvjesnog i samoodgovornog crnogorskog poduhvata, koji ima duboke korijene u viševjekovnoj tegobnoj,

mučnoj, ali i uglavnom dostojanstvenoj istoriji države Crne Gore i crnogorskog naroda. Zato i nije suvišno i u ovoj prilici osvježiti sjećanje na događaje koje su dovele do nestanka samostalne Crnogorske države krajem 1918. godine.

Nakon pobjedonosnog završetka Prvog svjetskog rata, u kojemu je Kraljevina Crna Gora, angažovana u najtežim savezničkim vojnim operacijama izgubila (jedina od zemalja Saveznica) polovinu svoje ukupne vojne sile - crnogorska država nije obnovljena (kao Belgija, Srbija i dr.), već je reokupirana i, uz diplomatsku i vojnu podršku Velikih sila, «odlukom» nelegitimne i nelegalne Podgoričke skupštine, novembra 1918, nasilno prisajedinjena Kraljevini Srbiji! Tako je ukinuta i autokefalna Crnogorska pravoslavna crkva – nelegalnim aktom regenta Aleksandra Karađorđevića (1921); a između dva svjetska rata izbrisano je i geografsko ime Crna Gora.

Crna Gora se ubraja u najstarije savremene mediteranske države i od balkanskih država ima najduži slobodni, u mogućoj mjeri nezavisni, tri puta međunarodno priznati suvereni državni status: 1078, 1878, 2006. Ova stara, milenijumska država, sa dominantnim slovenskim, crnogorskim življem i bogatim raznovrsnim civilizacijskim nasljeđem, na svojemj istorijskom putu egzistirala je pod tri imena: Kneževina i Kraljevina DUKLJA (X-XII st.), «srednjovjekovna crnogorska država» ZETA (XIII- poč. XV st.), i novovjekovna CRNA GORA: Vladikat (XVI-XVII) i Četvrta crnogorska dinastija PETROVIĆ-NJEGOŠ (1797-1921): Teokratija (do 1851), Knjaževina (1852-1910) i Kraljevina (1910. do 1922 - zvanično).

Nasilno ukinuta na kraju Prvog, državnost Crne Gore djelimično je obnovljena odlukama Drugog zasjedanja AVNOJ-a (1943) i CASNO-a (1944). Od završetka II svjetskog rata razvijala se, a posljednjih decenija i stagnirala - u okviru šestočlane, odnosno (od 1991-2006) u okviru dvočlane jugoslovenske federacije. U periodu Miloševićevih agresija Crna Gora je indirektno učestvovala tek na početku, ne i u genocidnoj fazi tih ratova.

Zahvaljujući vidovitoj i odvažnoj politički čelnika crnogorske vladajuće koalicije

Slobodarske ideje, koje su krasile naše pretke, zaloga su i današnjih generacija na puta u bolju Crnu Goru, srećniju Republiku Makedoniju, pravedniju Ujedinjenu Evropu.

Nijesu, naravno, ni svi Crnogorci u prošlosti bili slobodari; nijesu svi branili čast i ugled svoje Domovine; ne čine to svi Crnogorci ni danas – u obnovljenoj Državi Crnoj Gori. Ali, zna se, ne mjeri se udio civilizacije ili kulture nekog naroda po onim koju su rušioći, već po onima koji su graditelji, graditelji u svojoj zemlji, ali i graditelji dobrih, prijateljskih odnosa sa drugim zemljama i narodima.

Mного je bilo teških, tragičnih i nenadoknadivih katastrofalnih situacija – i u crnogorskoj i u makedonskoj istoriji. Dio našeg i ovdašnjeg življa morao je da se iseli, da se privikava na druge kulturne i civilizacijske modele, pa i da tamo, u drugoj domovini, dokazuje svoje tradicionalne vrline – radom, lojalnošću novoj Domovini, privikavanjem na nove uslove, pa i na nove uzuse života. Duboke su istorijske veze crnogorskog i makedonskog naroda, crnogorskih i makedonskih građana, a tome, svjedoci smo, izvanredan doprinos daje i Zajednica Crnogoraca u Republici Makedoniji. Članovi Zajednice dostojni su građani, sinovi i kćeri drevne i slavne Makedonije, makedonske Makedonije, njihove Domovine u kojoj su, sa ponosom konstatujemo, uvaženi kao ljudi, kao dobri privrednici, kao odlični umjetnici, što znači da su na valjan način udružili vrline zavičaja svih predaka i vrline makedonskog naroda, naroda koji predstavlja viteški kuriozitet među evropskim narodima – da se stoljećima održavao i odžao – i pored viševjekovnih imperijalnih agresija, okupacija, asimilacija.

Okupljajući se da obilježimo događaje iz ranije ili skorije istorije, mi podstičemo na nove plemenite poduhvate, šireći pozitivnu energiju u svojim i svim humanistički orijentisanim sredinama.

U Podgorici, 17. maja 2009

PRAVO na istinu na budućnost

Piše: Ferhan KOČAN *

Dvadeset prvi maj, kao dan novog rođenja, postaje praznik svih građana porijeklom iz Crne Gore, kojima je ona u duši. U predvečerje ovog dana, zajednica Crnogoraca u R. Makedoniji, sprema se da ga dostojanstveno notira. Crnogorska dijaspora je neotuđivi dio države Crne Gore, pa tako i dijaspora u Makedoniji, iako dugo vremena marginalizirana i zaboravljena od svoje otadžbine, želi dati do znanja da postoji i da je životno zainteresovana za status i odnose sa svojom otadžbinom. Naša nova država u kojoj radimo i živimo, stvaramo svoje porodice, može nam biti u srcu, ali Crna Gora je uvijek u duši i želja za zavičajem umire samo sa smrću.

Dugo smo se osjećali kao pastorčad od strane naše domovine, ona nije željela ili nije mogla da nam pruži to zadovoljstvo da svoju dušu uspokojimo i da se osjetimo svoji na svome. Bilo je namjera i pokušaja da nas dijele na velike i male, na prave i krive, na građane prvog i drugog reda. I danas, razmišljajući o tim zemanima, ne mogu a da ne žalim zašto je sve to bilo potrebno, zašto ljudi mrze, zašto neko želi da dominira i da drugog dovodi u nesreću. Oduvijek sam se pitao šta je sa čojstvom kao centralnom moralnom normom Crnogoraca? Sa principijalne (moralne) strane gledišta sam postavljao pitanje ima li većina pravo da namjeće rješenja, koje manjina može doživljavati kao smrtnu presudu. U takvim slučajevima samo je jedan korak da ono što može izgledati formalno-ispravnim demokratskim procesom postane forma diktature većine nad manjinom. Po mom mišljenju, u takvim slučajevima većina u duhu tradicionalnog crnogorskog čojstva "da brani druge od sebe" mora inati moralnu obavezu da brani manjinu od sebe. Zvala se ta manjina: Bošnjaci, Muslimani, Albanci ili kako i da je drugačije, moraju se pronaći rješenja koja će u najvećoj mogućoj mjeri smanji-

Medo BALIĆ

NE VJERUJEM...

Ne mogu vjerovat' da ide ima
ljepše rijeke od plavog Lima.
Sve od izvora do Crnog Mora
njime se ponosi Crna Gora.

Izvor njegov gordost je naša
ime mu dade Ali-Paša.

Moj je ponos i moga roda
hladna i bistra izvorska voda.

A svaka kap izvorske vode
pamti vrijeme što davno ode.
Pamti Gusinje, taj Pariz mali,
njegovu raskoš, što svako hvali.

Vjerujte, šala nije, Gusinje
ljepše je nego i more sinje.
Ko ne vjeruje, provjerit' može
sve komplimente koji se množe.

Vidio niko ništa i nije
ko nije vidio Prokletije,
ko se po njima nije peo,
jarduma pio, skorupa jeo.

Nije lijepo da se ponavljam
u isti koš nista ne stavljam:
Plav je čuven, Gusinje je slavno,
to znaju Plavljeni još odavno.

/Povodom izlaska prvog
broja glasila ZCGM Vijenac/

vati nezadovoljstvo manjine.

Upravo smatram da su ovakvi vjetrovi počeli duvati majskim referendumom i nezavisnošću naše nam drage domovine. Normalno, svjestan sam i neophodnosti da manjina ma kako se zvala, ne treba da troši energiju na bilo kakvo blokiranje većinske volje, već naprotiv, na iznalaženje načina da u uslovima ostvarenja zajedničke volje bude uključena u sve tokove života i rada zajedničke otadžbine.

Ovakav princip djelovanja veoma uspješno se ostvaruje upravo u dijaspori zajednice Crnogoraca u R. Makedoniji, gdje se tradicija, običaji i kulture osobnosti svih etnosa sa prostora Crne Gore podjednako uvažavaju. Razlike koje su nastale u različitim istoriskim uslovima i sverama, nijesu nikakva smetnja saradnji, već naprotiv, duboko svjesni, da se identitet svakog naroda može potvrđivati samo stvaralačkim iskazivanjem i demokratskom odbranom svojih prava. Zajednica funkcionira kao zdrava cjelina koju neraskinljivo vezuje ljubav prema svojoj djedovini. Svoju cjelosnu privrženost Crnoj Gori, našu zajedničku neprikosnovenu želju da zajedno sa svima, utkamo u uspješnom prosperitetu zajedničke domovine.

Mi građani Makedonije porijeklom iz Crne Gore, punih ustiju i duše, ovaj kraj, smatramo svojim, to je naš život, naša ljubav, to je moja koljevka, moj početak i moj svršetak. Znam svaki prevoj moga Bihora, svaki ugib, svako uzvišenje na ovom vidokrugu, poznat mi je svaki miris što se javlja od ranog proljeća do zimske bure. Znam svaki prijeliv svijetla, od ružičastih jutara do crvenih sunčevih zalazaka, od modre vedrine do tmastih oblčina što nevrjeme najavljuju. A sve je to moje, kao moje vlastito tijelo, i još više i još važnije, jer je to nešto vječno što me je prihvatilo, privezalo, obilježilo, sebe sa mnom, mene sobom. Zato ne mogu reći: Volim svoj zavičaj. Kao što ne mogu reći: Volim svoje tijelo. Mnogo je tačnije ako kažem: živim s njim, bez zavičaja moj život ne postoji!

*Autor je profesor filozofije i etike, publicist i pisac

Bilateralni odnosi za primjer

Pripremio: Franjo LJULJĐURAJ*

Makedonija je jedna od prvih država koja je priznala suverenu i nezavisnu Crnu Goru, tako da je Crna Gora uspostavila diplomatske odnose sa Republikom Makedonijom među prvim državama u regionu. Još od početka rada, Ambasada Crne Gore se usredsredila na uspostavljanju komunikacije sa državnim organima i institucijama Republika Makedonije, sa parlamentarnim političkim partijama, kao i sa diplomatsko-konzularnim predstavništvima i drugim međunarodnim institucijama i organizacijama, čije je sjedište u Skoplju.

Od početka rada u fokusu njene aktivnosti posebno mjesto je zauzela i saradnja sa Zajednicom Crnogoraca u Republici Makedoniji, koja okuplja određen broj građana porijeklom iz Crne Gore, koji žive i rade u Republici Makedoniji, kao i sa Udruženjem makedonsko-crnogorskog prijateljstva u Skoplju, u okviru kojeg djeluju i Crnogorci i Makedonci koji uvažavaju i vole i Makedoniju i Crnu Goru, a služi kao most povezivanja između dviju država. Inače, ove dvije asocijacije formirane su prije početka rada Ambasade.

Ambasada Crne Gore, nakon stvaranja potrebnih uslova za rad i njenim kadrovskim ekipiranjem, obezbjedila potrebne pretpostavke za kvalitetan i uspješan rad, a poseban akcenat je dat unapređivanju političkih odnosa, kao i ekonomskoj saradnji između dvije države. Sama činjenica što između Republike Makedonije i Crne Gore nema otvorenih političkih pitanja, već bilateralni odnosi služe za primer ne samo u regionu nego i šire, bio i ostao podsticaj i dodatni impuls za još kvalitetniji rad. U cilju unapređivanja odnosa, organizovano je više zvaničnih posjeta delegacija iz Crne Gore Republici Makedoniji, i to na najvišem nivou, tako da su Makedoniju u 2007 godini posjetili predsjednik Crne Gore, N.J.E. g-din Filip Vujanović, tadašnji predsjednik Vlade Crne Gore, N.J.E. g-din Željko Šuranović, ministar inostranih poslova N.J.E. g-din Milan Roćen, ministar za ekonomiju, N.J.E. g-din Branimir Gvozdenović ministar poljoprivrede, N.J.E. g-din Milutin Simović i mnoge druge ličnosti iz političkog, kulturnog i javnog života Crne Gore.

Ambasador Duško Laličević

Treba naglasiti da u 2008 godini, preko 50 zvaničnih delegacija iz raznih oblasti društvenoga rada Crne Gore posjetilo je Republiku Makedoniju, a posebno treba navesti, osim predsjednika Crne Gore, N.J.E. g-dina Filipa Vujanovića, i posjete ministara u Vladi Crne Gore, i to ministra odbrane, kulture, pravde, za manjinska prava, predsjednika Ustavnog suda Crne Gore, parlamentarne delegacije, Akademije nauka Crne Gore, privredne, sportske i druge delegacije. Posebno treba naglasiti i saradnju na nivo lokalnih samouprava Republike Makedonije i Crne Gore, tako da je u 2008 godini delegacija glavnog grada Podgorice sa gradonačelnikom Miomrom Mugošom na čelu posjetila Skoplje, kada je dogovoreno potpisivanje Povelje o bratimljenju, koje je realizovano prilikom uzvratne posjete gradonačelnika Skoplja, Trifun Kostovskog. Treba naglasiti da u i gradonačelnik opštine Tivat, Dragan Kankaraš i potpredsjednik Krsto Bošković posjetio opštinu Karpoš u Skoplju, sa kojom su ranije potpisali Povelju o bratimljenju. Bilo je i delegacija drugih gradova, koji su boravili u posjeti pojedinim opštinama u Makedoniji u cilju razvijanja saradnje između opština. Izuzetno je važno istaći i dvije prezentacije turističke privrede u 2007 i 2009 godini, koje su bile masovno posjećene i dobile značajan publicitet u elektronskim i pisanim medijima, što će imati pozitivan efekat u unapređivanju ekonomske saradnje, a posebno u oblast turizma, kao glavne privredne grane u Crnoj Gori, stim u vezi privode se kraju pregovori o uspostavljanju avio-linije između Skoplja i Podgorice, odnosno Skoplja i Tivta.

Jedan značajan događaj u radu Ambasade Crne Gore u Skoplju predstavlja i otvaranje Počasnog konzulata u Bitolju, 8 decembra 2008 godine, jedan od prvih koji je Crna Gora otvorila u svijetu, čiji je čin otvaranja u javnosti ocjenjen kao jedan od važnijih događaja posljednjih godina u Bitolju.

Od početka rada Ambasade, jedan od njenih permanentnih zadataka bila je saradnja sa crnogorcima koji žive i rade u Republici Makedoniji, tako da su predstavnici Ambasade obišli takoreći sve opštine i gradove u kojima žive građani porijeklom ili rodom iz Crne Gore, tako da je sa mnogima od njih uspostavljen kontakt i puna komunikacija. U posljednje dve godine na hiljade naših građana dolazili su u Ambasadu, koju je smatraju svojom kućom, raznim povodima, a u prvom redu zbog konzularnih potreba, izdavanje viza stranim državljanima, potvrde za dobijanje pasoša u Crnoj Gori, putnih listova, ovjere izjava, ovlaštenja, sprovednice, kao i regulisanje imovinsko-pravnih odnosa naslijeđeno od njihovih predaka u Crnoj Gori i druge potrebe.

U cilju stvaranja boljih uslova rada, Ambasada Crne Gore od kraja 2007 godine, plaća kirije i druge tekuće troškove održavanja za prostorije koje koriste Zajednica Crnogoraca i Udruženje makedonsko-crnogorskog prijateljstva. Takođe, Ambasada Crne Gore je dodjela 2000 EUR Zajednici Crnogoraca za potrebe anketiranja naših građana koji su rodom ili porijeklom iz Crne Gore. Ambasada Crne Gore ostvaruje punu kokomunikaciju i kontakt sa svim građanima porijeklom iz Crne Gore, kako u Glavnom gradu, tako i u drugim opštinama i vodi urednu evidenciju o njima.

Ambasada Crne Gore redovno obeležava značajne datume iz istorije Crne Gore i tim povodom organizuje prijeme, a redovno se odaziva na sve pozive državnih organa i institucije Republike Makedonije i stranih ambasada koje priređuju prijeme povodom određenih nacionalnih praznika.

Ambasada Crne Gore je izuzetno dobro pozicionirana u Republici Makedoniji i u javnosti smatra se jednom od najboljih Ambasada u Republici Makedoniji.

***Autor je Prvi sekretar za konzularne poslove Ambasade Crne Gore u Makedoniji**

Ma gdje Crnogorci bili...

Danas je još jedna Crna Gora u rasijanju van domovine i predstavlja njen neraskidivi dio. Iako na nas ostavlja utisak procjena da je još jedna Crna Gora u iseljeništvu, crnogorska dijaspora ipak nije brojna. Ona je raštrkana po svijetu pa ova procjena, iako vjerovatno tačna, ne znači da Crna Gora ima jaku i dobro organizovanu dijasporu. Naše iseljeništvu u svakoj zemlji ima svoje specifičnosti i zahtijeva poseban pristup koji prije svega zavisi od njihovih potreba i osobenosti.

Država Crna Gora saradnju sa dijasporom izgrađuje, primjereno ovom vremenu i uslovima, u vidu pouzdanog sistema koji neće biti zasnovan na naporu i dobroj volji pojedinaca niti zavisiti od političkih elita, vodeći brigu i aktivno uključujući u razvojne planove sve svoje ljude ma gdje oni bili. Time se postupno stvara zajednički ljudski i intelektualni potencijal matice i dijaspore Crne Gore kao ključna snaga njenog progresa. Centar za iseljenike Crne Gore osnovan je sa prevashodnim ciljem da bude most saradnje naših iseljenika širom svijeta sa maticom Crnom Gorom. Svojim sve bogatijim programima i projektima namijenjenim iseljenicima, Centar za iseljenike postaje sve važnija i prepoznatljivija institucija i u zemlji i među iseljeništvom.

U prvom planu aktivnosti Centra usmjerene su na podsticanje saradnje medju iseljenicima i samim tim jačanje i bolje organizovanje crnogorske dijaspore, njeno intenzivnije učesće u projektima razvoja Crne Gore i unapređenje sveukupnih odnosa Crne Gore sa zemljama njihovog boravka. Važan segment aktivnosti Centra za iseljenike usmjeren je na pružanje pomoći u očuvanju i njegovanju duhovnog, historijskog, kulturnog i jezičkog identiteta pripadnika dijaspore Crne Gore.

Centar je institucija koja održava komunikaciju sa svim iseljeničkim klubovima, kao i aktivnim pojedincima. Komunikacija je uglavnom elektronska ali i lična i odnosi se na sva pitanja od interesa za iseljenike. Centar iseljeničkim klubovima pruža pomoć u osmišljavanju i realizaciji planiranih aktivnosti (organizacija susreta iseljenika u iseljeničkim sredinama ili matici, povezivanje sa državnim organima i institucijama od interesa za rad iseljeničkih organizacija i pojedinaca, prezentacija kulturnih vrijednosti CG u iseljeničkim sredinama, predstavljanje turističkih potencijala Crne Gore, pomoć u organizovanju susreta i

organizovanju pošiljki humanitarne pomoći iseljenika Crnoj Gori; prosljedjivanju iseljeničkih predloga i zahtjeva nadležnim institucijama; rješavanju raznih pojedinačnih problema iseljenika (državljanstvo, putne isprave, izvodi iz matičnih knjiga i sl.)

Centar se brine i obezbjeđuje prisustvo predstavnika crnogorske države i njenog javnog života na tradicionalnim manifestacijama iseljenika, koje se obično održavaju jednom godišnje, na njihovim osnivačkim i programskim konferencijama, okruglim stolovima, danima di-

Prof. dr Milan Vukčević, direktor Centra

saradnje iseljenika sa istaknutim predstavnicima zemalja u kojima žive, matici Crnoj Gori i sl.). Komunikacija sa iseljenicima i njihovim organizacijama podrazumijeva i pružanje pomoći u obezbjeđivanju odgovora na iseljenička pitanja od nadležnih organa Crne Gore (carinski problemi, penzijska primanja iz inostranstva, kupovina nekretnina, mogućnosti investiranja i sl.);

jaspore Crne Gore i kulturnim manifestacijama, s ciljem jačanja svih veza dijaspore s maticom, uključujući kulturne i jezičke.

Centar ima bogatu izdavačku djelatnost u okviru koje je do sada objavljeno sedam vrijednih naslova. U toku ove godine planirana su tri izdavačka projekta. Prvi je izdavanje Istorije

CRNA GORA VS MAKEDONIJA

• Himna – Oj, svijetla majska zoro • Glavni grad - Podgorica • Službeni jezik – crnogorski, srpski, bosanski, albanski, hrvatski • Predsjednik – Filip Vujanović • Premijer – Milo Đukanović • Nezavisnost - 21 maj 2006 • Površina - 13.812 km² • Stanovništvo - 678.177 • Valuta - Euro • Pozivni broj - +382 • Jezera - 40 • Najviši pl. vrh – Zla Kolata (2534m) • Ukupna dužina granice – 625 km	• Himna – Denes nad Makedonija • Glavni grad - Skopje • Službeni jezik – makedonski, albanski • Predsjednik – Đorđe Ivanov • Premijer – Nikola Gruevski • Nezavisnost - 8 septembar 1991 • Površina - 25.713 km² • Stanovništvo - 2.038.514 • Valuta - Denar • Pozivni broj - +389 • Jezera – 53 • Najviši planinski vrh – Korab (2764m) • Ukupna dužina granice – 766 km

KORISTIMO PRILIKU DA ZAJEDNICI CRNOGORACA U REPUBLICI MAKEDONIJI ČESTITAMO IZLAZAK PRVOG BROJA ČASOPISA "VIJENAC".

Crne Gore od najstarijih vremena do 2006. godine na ruskom jeziku. Zatim izdavanje bibliografije pisanja o crnogorskoj dijaspori «Crnogorska dijaspora kroz publikacije u 19. i 20 vijeku» sa eksplikacijama i kraćim izborom dijelova iz interesantnih priloga. U saradnji sa Zavodom za školstvo radimo na izdavanju Priručnika za našu već tradicionalnu ljetnju školu namijenjenu djeci crnogorskih iseljenika. Takodje, kvartalno izdajemo časopis "Dijaspora Crne Gore" koji, osim aktuelnosti iz Crne Gore, objavljuje i priloge o životu i radu naših iseljenika, njihovim dostignućima u zemlji useljenja, vezama sa domovinom i aktivnostima asocijacija iseljenika. Centar ima i svoj web sajt www.dijaspোরacg.me na kome se mogu naći aktuelnosti iz Crne Gore, obradjene teme od interesa za naše iseljeničtvo ali i informacije o aktivnostima crnogorskih iseljeničkih klubova i pojedinaca.

U martu ove godine Centar je po prvi put raspisao Konkurs za dodjelu sredstava iseljeničkim organizacijama. Na osnovu rezultata Konkursa Centar za iseljenike sufinansiraće u 2009. godini dvadeset dva projekta iseljeničkih organizacija. Za realizaciju navedenih projekata Centar za iseljenike je izdvojio ukupno 20.000 eura.

I ove godine, u već standardnom terminu od 20. do 30 jula, Centar za iseljenike u saradnji sa Zavodom za školstvo organizuje Ljetnju školu jezika i kulture Crne Gore pod nazivom „Crna Gora moja postojbina“. Škola će se održati u već ustaljenom terminu u odmaralištu „Lovćen-Bečići“ na Ivanovim koritima. Školu će pohađati pedesetoro djece, uzrasta od 7 do 14 godina. Škola će i ovaj put biti potpuno besplatna.

Bajkovita ljepota Crne Gore

Okružena prozirnim morem, okovana bijelim kamenom, obasjana mediteranskim suncem, Crna Gora je jedna od posljednjih oaza Evrope u koju se može pobjeći od užurbanog tempa civilizacije i predahnuti uz šum talasa, pjesmu zrikavaca i opojne mirise raznorodne vegetacije. Kojim god putem došli u Crnu Goru, na koja god „vrata“ ušli, dočekaće Vas nekanuta priroda, gostoprimljivi, ponosni i druželjubivi ljudi.

Ako dolazite avionom, vidjećete kako na dlanu snježne planinske vrhove i „Gorske oči“ – Crno ili neko od još 17 jezera na Durmitoru, koja su okružena livadama i stoljetnom šumom, duboke kanjone, bistrih rijeka, a među njima i najveći u Evropi – kanjoj Tare... Pogledu iz aviona dostupni su predjeli koje je UNESCO uvrstio u prirodnu baštinu. Vidjećete i pjenušavu liniju Jadranske obale, tirkizno more, uvale i zalive...

Ako dolazite brodom, na horizontu pred Vama ukazaće se živopisna obala - pitoma, sa pješčanim plažama i stogodišnjim maslinacima, ali i divlja, sa planinama koje dodiruju nebo i „čuvaju“ obalu i stare gradove na njoj. Srednjovjekovne tvrđave i crkve primorskih gradova govore putniku da je stigao na pravo mjesto, u luku savršenu za odmor poslije duge plovidbe. Pristanete li uz mol u Kotoru ili Perastu, bićete možda na istom vezu na kome su bili brodovi i jahte evropskih kraljeva i prinčeva, koja je osvojila bajkovita ljepota Crne Gore.

Sedamdeset tri kilometara najljepšeg spoja sunca, mora i kopna – sto sedamnaest plaža raširenih crnogorskom obalom, nude različite mogućnosti i za najprobirljivije goste. Ljeto na Crnogorskom primorju traje od maja do oktobra - 180 dana sezona kupanja! 1240 sunčanih dana u godini!

Samo se upitajte - na kakvoj plaži želite da uživajte? Na pješčanoj, šljunkovitoj ili kamenitoj? Možda na „Kraljičinoj plaži“ u Miločeru, na kojoj se

svojevremeno kupala kraljevska porodica. Dali ste znali da plaže na Budvanskoj rivijeri po kvalitetu pjeska spadaju u najvišu svjetsku kategoriju?

Nećete pogriješiti ni ako se odlučite za neku diskretnu malu plažu u zaklonjenoj uvali, do koje je moguće doći samo brodićem ili čamcem. Ako pak podrazumijevate plažni komfort, kupajte se na nekoj od hotelskih plaža. Dobar izbor je i gradska plaža blizu kuće domaćina kod koga ste se smjestili ili blizu vašeg omiljenog lokala, gdje vas uvijek čeka čaša rashlađenog pića. Ukoliko hoćete da pobjegnute od gradske vreve, prošetajte do neke plaže ušukane pored starog maslinjaka ili borove šume, u čijoj hladovini ćete potražiti osvježenje. Poželite li, pak, da se potpuno prepustite suncu i moru, pođite na nudističku plažu Ada Bojana ili uživajte na nepreglednoj, najdužoj pješčanoj plaži Jadranske Obale, onoj kod Ulcinja, koja s pravom nosi ime Velika plaža.

Bilo da vozom, autobusom ili automobilom dolazite u Crnoj Gori, imaćete idealnu priliku da uživajte u veličanstvenim predelima netaknute prirode – Biogradskoj Gori, posljednoj prašumi Evrope, „Kraljevskoj šumi“ i nacionalnom parku koji je osnovao kralj Nikola 1878, šest godina nakon što je osnovao Jeloustanski park u SAD, najstariji nacionalni park na svijetu. Moći ćete da gledate snažne, brze i bistrice rijeke, koje su vjekovima dubile stjenovite planine i probijale živopisne kanjone. Kao sasvim jedinstven prizor pokazat će vam se 1300 metara dubok kanjon Tare, najveći u Evropi, od koga je na svijetu veći samo Veliki kanjon reke Kolorado u Americi. Ako hoćete da zastanete i predahnute - kako biste napunili pluća čistim vazduhom, a oči nesvakidašnjim pejzažom, čekaju vas brojni vidikovci i visoravske livade, mjesta mira i spokoja...

Na bilo kom od 18 jezera na Durmitoru – Crnom, Vražjem, Zminjem..., ili na Prokletijama, na Plavskom jezeru iz koga izvire rijeka Lim – uživajte u ljepoti! Upoznajte neposredno rijetke životinjske vrste koje možete sresti još samo na stranicama knjiga.

Ako se nađete na Skadarskom jezeru, najvećem jezeru Balkana, znajte da ste došli i u najveći ptičji rezervat u Evropi, posljednje stanište pelikana na Starom kontinentu. Prilikom plovidbe jezerom, možete se uvjeriti u razuđenost njegovih obala, sa brojnim zalivima, ostrvcima i poluostrvima. Obala jezera je dijelom močvarna, pokrivena širokim pojasom trske i „čilimom“ barskog bilja, dijelom kamenita sa sakrivenim uvalama u ljutom kamenu Rumije.

Putevi Crne Gore, dovešće vas i do viševjekovnih manastira i crkava, u kojima ćete spoznati dio prebogatije istorijske i kulturne baštine Crne Gore. To su kameni međaši među kojima se prostiru vjekovi burnog života jedne autohtone mediteranske kulture. Patinirane fasade romančkih, renesansnih i baroknih srkava i portali patricijskih palata, dočaravaju prohujala vremena, kazuju o bogatoj, dramatičnoj, ali i slavnoj prošlosti.

Gotovo da nema mjesta u Crnoj Gori koje na ovaj ili onaj način, spomenikom ili građevinom, predanjem ili specifičnim nazivom šume, visa ili kraja, ne odražava bogatu istoriju ovih prostora. U ove krajeve nadirali su mnogi osvajači, dolazili su i odlazili različiti narodi, ostavljajući pečat svoje kulture i identiteta. Otuda Crna Gora predstavlja neobično jedinstvo različitih civilizacijskih tokova. Granica između dva svijeta – Istoka i Zapada, prolazila je upravo ovim prostorima, pa su i danas, manje ili više, prepoznatljivi tragovi Vizantije, Venecije, Austrougarske, islama... u Risnu možete vidjeti savršeno očuvan mozaik iz III vijeka, na kome je predstavljen bog sna Hipnos. Još ranije, prije dolaska Rimljana, Risan je ilirska kraljica Teuta odabrala za svoj prestonički grad. Odeti li do ušća Zete u Moraču, naći ćete ostatke grada Doclea. U I vijeku nove ere taj grad bio je sjedište rimske provincije Južne Dalmacije, a ostaci foruma, bazilike, terma i vila govore o njegovoj moći i značaju. Ovaj prostor, pod nazivom Duklja, 1040. godine postaje jedan od prvih nezavisnih kraljevina na Balkanu, koju je 1077. naslijedila Zeta. Nasljednik zetskih kraljeva Đurađ Crnojević osnovao je 1494. godine štampariju iz koje je izašao „Oktoih pravoglasnik“, prva knjiga na Balkanu, štampana ćirilicom. Dogodilo se to samo 40 godina od Gutenbergovog pronalaska štampe, ili 20 godina nakon što je u Vestminsteru štampana prva knjiga na engleskom. Iznad Bokokotorskog zaliva, a nadomak stare i nove crnogorske prestonice Cetinja, uzdiže se planina Lovćen. Stazom od 461 stepenika stiže se do Njegoševog mauzoleja, koji se nalazi na 1660 m. nadmorske visine. U njemu se nalaze posmrtni ostaci Petra Petrovića Njegoša, pjesnika, vladike i državnika.

zrešetana sa više od stotinu kuršuma, crnogorska zastava iz bitke na Vučjem dolu (1876. godine), danas se čuva u Državnom muzeju na Cetinju. Na Vučjem dolu pod vođstvom knjaza Nikole, pobjeđena je mnogo moćnija vojska Muktar – paše.

U Crnoj Gori će vas dočekati ljudi čija tradicija podrazumijeva poštovanje dobronamjernog gosta. Doćekaće vas ljudi odani zemlji u kojoj žive, ljudi ponosni na predke čija imena nose i čiju baštinu čuvaju.

KARAKTERISTIKE SEZONE 2008

- Ukupan broj turista 1.2 mil. (rast od 4,77%)
- Broj noćenja 7,8 mil. (rast od 6,84%)
- Prihod od turizma 552 mil.€ (povećanje od 15%)
- Sezona produžena na 8 mjeseci
- Kategorisano 300 hotela
- 18 plaža su nosioci Plave zastavice
- Dobar imidž na međunarodnom tržištu i unaprijeđen kvalitet turističke ponude
- Učešće u strukturi ino gostiju: Srbija (37%); zemlje EU (21%); Ex Yu zemlje, osim Slovenije (12%); Rusija i ostale zemlje bivšeg SSSR-a (12%), ostale zemlje (5%).

Nacionalno osvješćavanje Crnogoraca je "specijalan slučaj"

Ragovarao: Dragan BOŠKOVIĆ

Za eminentnog novinara i publicistu Dragana Nikolića, u Skoplju kažu da je jedan od rijetkih ljudi koji su iz Crne Gore došli u Makedoniju na nekoliko godina, a ostali cio život. Koliko makedonski toliko crnogorski, rođeni Nikšićanin, iz Oznirica, Dragan Nikolić (63), poznat je i kao pisac četiri romana: "Spasenje", "Kuća", "Ulište" i "Dim", ali i koscenarista u antologijskim filmovima režisera i njegovog brata Živka Nikolića: "Ljepota poroka", "U ime naroda" i "Iskušenje djavola". Autor je više dokumentarnih filmova o Makedoniji, esejista i promotor mnogih književnih djela. Bio je dugogodišnji dopisnik „Borbe“ i „Naše Borbe“, zatim, osnivač redakcije "Vidik" na Makedonskoj televiziji, ali, i čest saradnik u crnogorskim štampanim i elektronskim medijima, posebno u „Monitoru“, ali i "Pobjedi" i Radioteleviziji Crne Gore. U prošloj godini izašla mu je knjiga "Šta nam se događa" u izdanju Izdavačke kuće "Kultura" iz Skoplja. Svi tekstovi u ovoj knjizi objavljeni su u skopskom dnevnom listu "Utrinski vesnik" (za kojeg i danas piše) u periodu od četiri godine (2001-2004) kao regovanje na događaje u širem regionalnom kontekstu. Listajući Nikolićeve zadnju knjigu složićemo se sa ocjenom da njegovi tekstovi nijesu samo klasična novinarska analiza već dragocen biser koji dokazuje da je novinarstvo istinski ozbiljan i težak posao i još uvijek profesija dostojna poštovanja.

Ovih dana dobili ste prestižnu godišnju nagradu "Borjan Tanevski" za istaknuti lični stav u makedonskim štampanim medijima. U objavljivanim tekstovima pokazali ste dalekovidu građansku hrabrost tako da su kasnije mnoge stvari i događaji potvrdile da ste bili u pravu.

–Šta sam ja ustvari napisao te je dobilo kvalifikacije "dalekovide građanske hrabrosti"? Za normalne prilike mnoge od tih hrabrosti bi bile novinarska rutina. Na primjer, napisati da "biti protiv nezavisnosti Kosova, u Makedoniji je konfliktan iracionalizam, irelevantan za Kosovo i zapaljiv za makedonsko - albanske odnose", ili, da se "rat vodio protiv rigidnog skupštinskog poslovnika i

obrazovanja na majčinom jeziku" ili da su Albanci u Tetovu "istakli zastave na pola koplja kad je predsjednik Boris Trajkovski poginuo u avionskoj nesreći kod Mostara". "Makedonizam je bio antialbanizam" i teško je bilo pisati u uticajnom listu u samoj Makedoniji a da se ne postane antimakedonac. Makedonija je dugo, još iz vremena bivše federacije, ohrabrivana da vodi, nasuprot asnomskih principa, rigidnu politiku prema sopstvenim Albancima. Javnost je ubjeđivana da su Albanci u Makedoniji i na Kosovu neprijatelji Makedonije. Oni ili Makedonija! To je bio program tajnih službi i propagande iz susjedstva za upotrebu Makedonije, koji je vodio njenom nestanku. U Makedoniji je dominirala besperspektivnost i svaki zahtjev Albanaca je ocjenjivan kao direktni uvod u veliku Albaniju. Stečena prava Albanaca su ukidana još osamdesetih godina s naglašenim triumfalizmom. Makedonci su plašeni i od nezavisne Crne Gore i od "domino efekata" koji je, navodno, evropski bauk! Dok su potrebe Albanaca za afirmacijom rasle, rigidnost se povećavala, i to je neizbježno moralo da dovede do konflikta 2001. Onoga časa kada su Albanci u Tetovu istakli zastave na pola koplja bio je znak da je projekat o podjeli (čitaj nestanku) Makedonije, da bi, navodno, bilo riješeno i makedonsko i albansko pitanje, definitivno poražen.

U antialbanskom savezu sa Srbijom Makedonija kao država bi morala nestati. To se i prognoziralo.

Kao dobar poznavalac stanja u regionu, kako gledate na sve veće raspoloženje građana i realnost za povratak suverenosti Crnoj Gori i kako će se to odraziti na region?

– Milka Tadić je u jednom izvještaju za RFI kazala da Crna Gora ne može biti "specijalan referendumski slučaj". Bojati se da je Crna Gora i bez toga "slučaj". Cio blok partija, kao nigdje u svijetu, protiv su toga da Crna Gora bude država. Svuda žele državu, samo u Crnoj Gori postoje ljudi koji je ne žele, samo da je ne dobiju putem "domino efekta" oni koji je žele! Kažu da Crnu Goru neće imati ko ni da je hrani ni da je brani. Na takvom ponižavanju Crnogoraca gradi se politički koncept velikodržavlja, koje je definitivno izgubilo rat svuda osim u Crnoj Gori. I na Dubrovniku, i u Vukovaru, i u Sarajevu. Javno se priznaje da te ljude nikakva sila ne može odbiti od "srpske sise". Navodno, to je uslov opstanka Crne Gore. To bi mogla biti tema za Todora Bakovića. Makedonci i Grci se spore pred cijelim svijetom ko je potomak antičkih Filipa i Aleksandra, Albanci dokazuju da

KAKO TREBA DA GOVORE CRNOGORCI?

– Normalno je da Srbi govore srpski, Hrvati hrvatski, Bosanci bošnjački, samo nije normalno da Crnogorci govore crnogorski. Neki lingvisti tvrde da svi štokavci, od Miroslava Krležo do Ivana Vazova, govore srpski, ali ni u snu ne bi dopuštali da Srbi govore bugarski ili hrvatski! Aleksandar Belić nije otac tog štokavskog košmara, ali ni srpski pisac Simo Matavulj nije "istim jezikom" pisao "Uskoka", "Bakonju fra Brna" i "Beogradske priče". U starim crnogorskim rukopisima prepravljani su, za potrebe "štokavaca", nazivi "Sloven" i "slovenski jezik". Samo u Crnoj Gori u školskim programima nema najznačajnijih crnogorskih pisaca između dva rata i iz novijeg vremena.

su potomci kraljice Teute, Srbi da je Filip Višnjić stariji i od Mahabharate, a u Crnoj Gori se traži da se "zakivaju za Vezirov most" oni koji misle da postoji crnogorska istorija prije 1219 godine. Zetski kraljevi, kao i makedonski Samul, u "otpisanoj istoriji" nijesu ratovali s Rimom nego s "drugim Rimom", Carigradom. Ako taj dio crnogorske istorije nije bio ni ortodoksan ni antievropski, od Zete kao prve srpske države ne ostaje ništa!

Vašemišljenje o nacionalnom osvješćavanju Crnogoraca i da li će Crna Gora ući u porodicu evropskih demokratskih država?

- Nacionalno osvješćavanje Crnogoraca je takođe "specijalan slučaj", s obzirom da su se samo u Crnoj Gori plemenske skupštine i vijeća, uz jeku gusala po domovima armije, promovisala kao autentični reprezent Crne Gore, odane precima. Anahronizam i antievropeizama tog tipa ne postoji na drugom mjestu u Evropi. Kad se traži kvalifikovana većina za samostalnost Crne Gore, ne spominje se kolika treba da bude kvalifikovana manjina da bi Crna Gora ostala u SCG? Crnogorci i Srbi zaslužuju bratske odnose, svako u svojoj državi, sa najboljim međusobnim odnosima. Ako se želi da Crna Gora ne bude evropska nego plemenska zemlja samo će se kosovska kriza dislocirati u Crnu Goru.

Kao novinar sa visokom raspoznatljivošću još u vrijeme kada ste bili dopisnik "Borbe" postali ste poznati sa uređivanjem emisije "Vidici" na makedonskoj televiziji zbog čega ste od strane Beograda proglašeni za antisrbina. Zašto i da li ima osnova za ovakve optužbe?

-Tačno je da sam ja izjavio da "nijesam ni Srbin ni srpskog roda", i svako ko je htio ostati normalan morao se distancirati od gazimestanskog ludila. To su učinili i mnogi moji prijatelji i kolege u Beogradu, koji su proglašeni za antisrbe. Kao urednik emisije "Vidik" na MTV stalno sam bio na udaru. "Borba" i "Večernje novosti" su mi posvetile po cijelu stranu sa naslovom "Antisrbin iz Oznrića". Neki moji zemljaci, koji žive u Makedoniji, prijetili su i meni i mojim saradnicima. Emisija je bila nepartijska, i gledana, a njen nesvarljiv grijeh, pored toga što nije pravila selekciju sagovornika, bilo je davanje jednakog prostora i Srbiji i Crnoj Gori, i vlasti i opoziciji. Emisija je napadana zbog svega toga, pa čak i zbog takvih stvari što je intervjuisan jedan srpski slikar, koji živi u Skoplju, zato što koristi žutu "muslimansku boju" na svojim platnima! Slikar je prije Skoplja živio u Bagdadu. Poslije svake emisije se na glavnom trgu skupljala velika gomila nezadovoljnika, dobrim dijelom zemljaka. Od MTV i vlade je traženo ukidanje emisije, nije ličila na RTS. Kad sam ja rekao Kiru

BEZ ALBANACA NEMA MAKEDONIJE

Vaše kolumne pisali ste u jednom dramatičnom vremenu koje je bilo ključno za Makedoniju. Kažete da je ova nama prijateljska zemlja "uspješna priča" koja može da bude regionalni primjer?

-Makedonija je danas stabilna država, kandidat za članstvo u Evropsku uniju. Danas ne bi bila nikakva hrabrost niti građanska dalekovidost kad bi se napisalo mnogo toga što sam napisao, niti bi to bila nekakva novinarska bomba. Uostalom i makedonski predsjednik, Branko Crvenkovski je dobio izbore na paroli "bez Albanaca nema Makedonije". Albanci su više za integritet Makedonije od nekih Makedonaca koji se teško mire sa građanskim konceptom države. Ohridska rešenja su postala "makedonska uspješna priča", koja joj je otvorila put u EU. Beograd je uzvatio udarac proglašavanjem "Autokefalne ohridske arhiepiskopije", istovremeno kad su vojska i Srpska pravoslavna crkva postavili limenu crkvicu na Rumiji, ali se pokazalo da je to propala investicija, zato što motivacija nije religijska nego političko-policajska

Gligorovu, tada makedonskom predsjedniku, da mi je dosta toga i da bih digao ruke od emisije, on mi je odgovorio "Duh te emisije će pobijediti", i ja sam ostao njen urednik punih pet godina. Veliki broj makedonskih intelektualaca, kao i rukovodstvo televizije, su me podržavali, i ja to ne mogu zaboraviti. Njihov stav je bio da emisija relaksira međuetničke odnose. Ako je duh emisije pobijedio, to je velika satisfakcija!

Jedan od vaših i crnogorskih kulturnih književnih djela su "Kuće" koja, poput roman sudbine i i svojevrsne društvene freske ne pristaje na poraz kuće, ne pristaje na raslojavanje, razdor, otudjenje... kao da je aktuelan i danas.

- "Kuće" su objavljene u "Luči", a i Vlatko Pavletić je tu knjigu uvrstio u svoj izbor "100 jugoslovenskih romana". To je proizvod moje studentske mladosti, nastajao komad po komad, na Novom Beogradu, kad je i Branko Banjević u susjednom studentskom bloku pisao svoje najbolje stihove dokazujući poetsku moć crnogorskog jezika. Kad sam prije godinu dana pročitao sjajan rukopis profesora Miluna Šturanovića "Oznrići kraj Nikšića" vidio sam da je osnova romana istorijska

istina, koja je u vrijeme pisanja bila tabu tema. Božićna pobuna je bila veliki i tragični događaj nikšičkog kraja. Ta tema je našla svoje mjesto i u mom romanu "Ulište", za koga mislim da je najbolje što sam napisao. Želja mi je da "Kuće", "Ulište" i "Dim", kao definitivne verzije, budu štampane kao "Crnogorska trilogija".

U svim vašim djelima od romana do scenarija na filmu koji je režirao vaš brat Živko, proteže se posvećenost zavičaju čime ste utisnuli neizbrisivi žig životne vrijednosti.

-Okrenutost zavičaju dominira i u filmovima moga brata Živka, i razumljivo, tematske sličnosti postoje. Kod Živka dominiraju vizuelnost i likovnost sa obaveznim estetski rafiniranim filmskim iznenađenjima. Nikad nijesam imao ambicije da se bavim filmom, ali sam sa Živkom, na njegovo traženje, saradivao na scenariju "Ljepote poroka", "Iskušavanje đavola" i "U ime naroda". "Ljepota poroka" je bio najgledaniji strani film u više zemalja, i kad je veliki crnogorski privrednik i čovjek Čano Koprivica u Beču ugledao nekakav red pomislio je "Zar se i ovdje čeka za deterdžent?" Kad je vidio da se čeka za kartu za Živkov film, poslao mu je telegram iz Beča: "Imaš pare za novi film". Tako je snimljen film "U ime naroda", u kome se istražuju mogućnosti manipulisanja masama, koja mogu biti zastrašujuća. Poslije tog filma Živku je rečeno u Beogradu "Ne računaj da ćeš ikad više snimiti film". Ja sam mislio da je to nekakva trenutna emocija, dok u feljtonu u "Politici" prošle godine nijesam pročitao da je to bio stav nekih relevantnih struktura koje mogu da odlučuju i o filmu i režiseru! Živko je bio apsolutno odan filmu, i to je neki vid prokletstva, bojim se prenošljiv i na potomke, koji nijesu na zadovoljavajući način regulisali ni osnovna životna pitanja.

Izjavili ste da ste oduvijek imali sreću da radite u novinama koje su okrenute ka budućnosti. Kako gledate na novinarstvo danas s obzirom da ste mu posvetili skoro sav svoj radni vijek?

-Kad bih se ponovo rodio opet bih se bavio novinarstvom. Prije nego sam počeo da se bavim novinarstvom stavljao sam znak jednakosti između novinarstva i sunca, i bez jednog i bez drugog nastao bi apokaliptički mrak. Nažalost, novinarstvo je u jednom periodu bilo daleko od biblijskog znaka jednakosti, ali i pored toga ja nepopravljivo vjerujem u novinarstvo. Razumijem se, u ono koje poštuje standarde profesije.

***Posljednji intervju sa Draganom Nikolićem, objavljen u „Pobjedi,, od 18.02.2006. (Oprema: Vijenac)**

Sačuvati prošlost od zaborava

Piše: Saša KLIKOVAČ

U Makedoniji i širom Evrope renomirani profesor Medicinskog fakulteta, dr Mile Mićunović, objavio je novu knjigu, „Crnogorska krv u Ohridu“, izuzetan doprinos očuvanju crnogorske kulture, tradicije i istorijskog pamćenja.

Tema ove, u prvom redu istorijske, a svakako i etno-biografske i sociološke studije, jeste naseljavanje Crnogoraca u Ohrid.

Davne 1920. godine u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, donijeta je Uredba kojom se reguliše naseljavanje „južnih krajeva“ zaslužnim pojedincima. U skladu sa time, te godine Ohrid počinju da naseljavaju prvi crnogorski doseljenici. Mahom vojna lica, prosvjetari i službenici, naši zemljaci vrlo brzo prihvataju život u Makedoniji. Poštuju njihove običaje, navike i životne stilove, ali nikada nisu zaboravili ko su i odakle

su došli. Najveća naseljavanja ovog dijela Makedonije događala su se između dva svjetska rata. Tih godina, iz Crne Gore, pretežno sa sjevera, u Ohrid dolaze više od dvadeset crnogorskih porodica. Kako je vrijeme prolazilo, doseljenici su se miješali sa domicilnim stanovništvom i ostali su u tim krajevima do današnjih dana...

Ova vrijedna publikacija dr Mićunovića, prilog je svima i u Makedoniji i u Crnoj Gori sa željom da se sačuva istorijsko pamćenje o Crnogorcima koji su se iselili iz Crne Gore prije gotova jednog vijeka, o ljudima koji i danas žive u Ohridu, ali je i svojevrsna poruka o dobrom suživotu Makedonaca i Crnogoraca. Ova knjiga je ujedno još jedna priča o bliskosti dva naroda na trusnom Balkanu.

Međutim, ovo je i prilika da kažemo po koju riječ o dr Mićunoviću koji nije zaboravio svoje korijene i čovjeku koji na svakom koraku afirmiše svoju matičnu domovinu.

Jedan od važnih činilaca o kome države vode brigu, jeste njihov odnos prema dijaspori. Htjeli priznati ili ne, iseljenici su uvijek nezvanični ambasadori zemlje iz koje su otišli.

Jedan od ljudi kojim se mogu dičiti i Makedonija i Crna Gora jeste primarijus Mile Mićunović – redovni profesor Medicinskog fakulteta „Sv. Kliment Ohridski“ u Ohridu.

Iako nije rođen u Crnoj Gori i do sada nije posjetio rodno Velestovo, Mićunović dobro pamti svoje porijeklo. Potekavši iz oficirske familije, uvijek je živio sa pretpostavkom da će, zbog službe svoga oca, mijenjati mjesto boravka koji je morao biti na usluzi potrebama bivše JNA. Kako to rade Crnogorci, Mile Mićunović rado govori o svom djedu Iliji koji je zbog ratnih zasluga bio nosilac Zlatnog ordena Obilića, a bio je i Vitez Karađorđeve zvijezde. Porođična priča kazuje da je Danilo, otac našeg sagovornika, napustio Crnu Goru kada je plamtio II svjetski rat, a nije imao ni

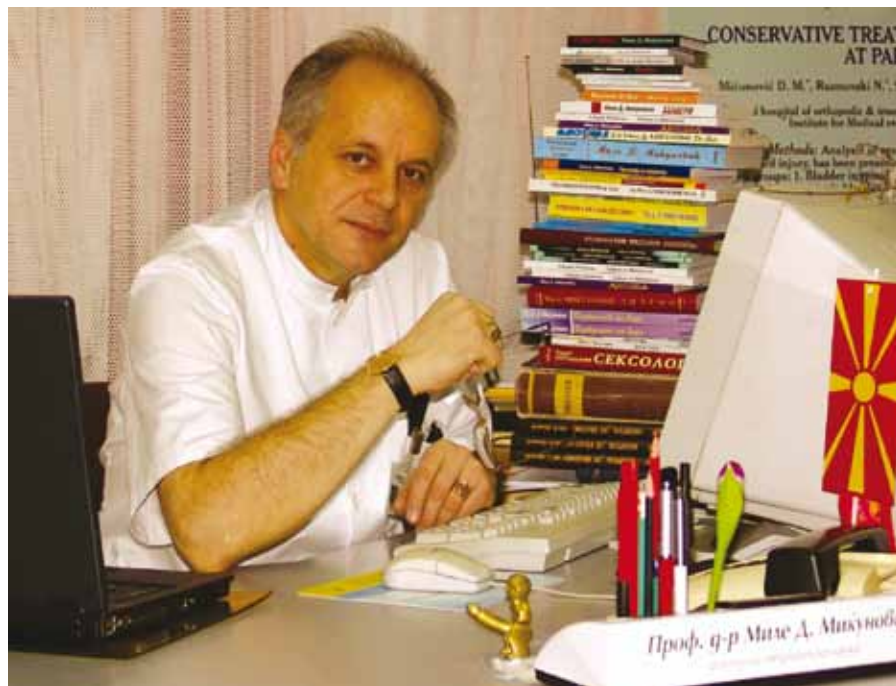
Фото: Владимир АРСОВСКИ

petnaest ljeta. Kao aktivni oficir, kasnije i komandant garnizona, selio se iz mjesta u mjesto da bi polovinom prošlog vijeka došao da živi u Ohrid, gdje se rodio naš sagovornik.

Primarijus Mućunović danas od najbližih rođaka u Crnoj Gori nema nikog, valjda i zbog toga nije do sada posjećivao Velestovo.

S obzirom da potiče iz oficirske porodice i da mu je duža porodična tradicija išla u tom pravcu, i on je bio predodređen da bude oficir. Međutim, njegova majka insistirala je da Mile ide na studije medicine.

Ono što ga je natjeralo da postane doktor medicinskih nauka jeste jedan događaj na petoj godini studija. Naime, kao mlad čovjek uradio je veliki dio eksperimenta gdje je pokušao transplantirati krv ohridske pastrmke nekim životinjskim vrsta-

PRIPADNOST CRNOJ GORI

Duh pripadanja crnogorskoj tradiciji vodio ga je često na Cetinje. Ovaj „grad muzeja“ ugostio je dr Mićunovića nekoliko puta do sada. I ne samo njega već i njegovu suprugu i dvoje djece. Kaže, nema zemlje na svijetu u kojoj nije boravio, ali toliko impresija i fascinacija snagom istorije i duhovnosti kao na Cetinju - nigdje nije doživio. Posebno izdvaja Istorijski muzej gdje je vidio raspon istorije na ovim prostorima, od paleolita do 1945.

Profesor Mićunović oženjen je Makedonkom koju je upoznao još dok je bio na specijalizaciji u Skoplju. Ima dvoje djece, Mićuna i Ljubicu. Ono što posebno ističe jeste da mu je drago da njegova djeca više znaju o crnogorskoj istoriji od njega, a njihova želja da dolaze u Crnu Goru sve je veća.

Kao i drugi, i dr Mićunović pamti iskustva s početka devedesetih godina kada je bivše jugoslovenske prostore zahvatio pomamni talas ratnih dešavanja. Ističe da on, kao Crnogorac u Makedoniji, prije devedesetih a ni kasnije, nije osjetio bilo kakvu dozu netrpeljivosti ili nečega čega se ne bi rado sjećao. Sagledavajući prilike tih godina, njemu kao i svim dobronamjernim ljudima, bilo je teško gledati stradanje onih sa kojima je nekada dijelio jednu zemlju i istu sudbinu.

ma da pomogne u liječenju određenih bolesti kod ljudi. Eksperiment o kome se i danas govori posebna je priča i o njemu se još uvijek vode polemike u naučnim krugovima u Makedoniji i van nje. Međutim, medicinski autoriteti toga doba gledali su s nepovjerenjem na nivo njegovog studentskog znanja i iskustva. Obustavili su donacije i sve je stalo. Javio se inat, želja da pokaže da je dostojan da jednog dana bude bar kao oni. Postao je doktor medicinskih nauka ali i tvorac nekih noviteta u medicini.

Naime, uveo je inovacije u plastičnoj hirurgiji koje je naučni ekspertski tim potvrdio i dao mu naziv „Metoda Mićunović“. Pored plastične hirurgije, primarijus Mićunović objavio je šest naučnih knjiga iz urologije i preko dvije stotine naučnih radova koji su kasnije doživjeli primjenu prvo u Makedoniji, a zatim i u Evropi. Pored pomenutih medicinskih disciplina, naš sagovornik veoma uspješno se bavi ortopedijom i seksologijom. O ovim temama objavio je priličan broj naučnih knjiga i veliku stručnu literaturu. Kada je seksologija u pitanju, vjerovatno ga je ona inspirisala da u književnoj formi objavi petnaestak ljubavnih romana. No, ni to nije sve. Objavio je prof. Mićunović i knjigu o makedonskoj boračkoj organizaciji. Ali, o tome nekom drugom prilikom. Kada sve sumiram, kaže naš sagovornik, u svim profesionalnim usponima i padovima, moja porodica stajala je uz mene, zajedno smo dijelili svo dobro i ono što je bilo loše. To potvrđuje priču da je porodica osnov svakog napretka, kako za pojedinca tako i za društvo u cjelini.

Sreten PEROVIĆ

MAKEDONIJA EKUMENA

Exaudi Domine

Da te vidim da providim da ne previdim
 sa razroke zvijezde s ostiju Lovčena
 iz neuzorne zore sudnje Crne Gore
 da te otmem iz gnijezda meduza
 dok kidišu ti na luzne na ispošćeno lice
 Makedonijo majko unutarnjih suza

Macedonia erudita Macedonia elevata
Macedonia efemerida Macedonia efeminata
Macedonia ekumena Macedonia errata
Macedonia enologena Macedonia elidirata.

Visoko stablo proglođanog lišća
 munjo u grlu pustolovne dūge
 tišino ognja i breskvinog zvuka
 otapa li se ta promrzla ruka?

Macedonia egida Macedonia exudata
Macedonia elodeja Macedonia expulziata

ljetka majko unutarnjih suza
 gloju li te nasilničke glave?
 Penju li te na krst kao Hrista
 silom ognja molitvu ti dave?

Makedonija ateknija Makedonija anoftalmija
Makedonija aksenija Makedonija atelija
Makedonija eudemonija

Gospode
Neka se zbude!

Kletva koju mi sunarodnici nude
 kao melem svakome koji strada
 neka na glavu dušmaninu pada:

O jadu se svome zabavio!
Pasju dupu po svijetu nosio!
U maniti lik udario!
Na krvniĖka vrata h ljev prosio!
Ljudi mu i smrt prezirali!

Macedonia adjustata Macedonia aboliata
Macedonia beata!
A m e n !

(Avgusta 1991)

RIJEĀNIK:

EKUMENA
 ERUDITA
 ELEVATA
 EFEMERIDA
 EFEMINATA

цр. васељенска, м. универзална
 цр. просвијећена, м. просветена
 цр. узнесена, м. вознесена
 цр. сналажљива, м. снаодлива
 цр. разњежена, м. разнежена

ERRATA
 ENOLOGENA
 ELIDIRATA
 EGIDA
 EXUDATA

цр. сагрешива, м. грешна
 цр. омамљена, м. восхитена
 цр. изостављена, м. изоставена
 цр. (за)штићена, м. штитена
 цр. цијећена, м. цедена

Сретен ПЕРОВИЌ

МАКЕДОНИЈА ЕКУМЕНА

Exaudi Domine

Да те видам да провидам да не превидам
од назорливата ѕвезда од гребените на Ловќен
од непримерната зора на судната Црна Гора

Да те отмам среда медузите
загнати по раните што те печат
на испостеното лице

Македонијо мајко со солзи внатре што ти течат

Macedonia erudita Macedonia elevata
Macedonia eferemida Macedonia efeminata
Macedonia ekumena Macedonia errata
Macedonia enologena Macedonia elidirata.

Ти високо стебло со лисје прогризани
ти молњо во грлото на божилакот што бега
ти тишино на огнот и на звукот на праските
окопнува ли твојата премрзнута рака сега?

Macedonia egida Macedonia exudata
Macedonia elodeja Macedonia expulziata

Јадосана мајко со солзи внатре што ти течат
ја глодаат ли насилници твојата става?

Те ставаат ли на крст како Христа
дали со силата на огнот молитва ти дават?

Makedonija ateknija Makedonija anoftalmija
Makedonija aksenija Makedonija atelija
Makedonija eudemonija

Господе
Дај да биде!

Клетвата што мојот род ја пратил
а мевлен је за секој што пати
душманот до оборче да го фати:

О јагу се своме забавио!

Пасју души њо свијејџу носио!

У маниџи лик ударио!

На крвничка враџа љеб њросио!

Људи му – и смрџ њрезирали!

Macedonia adjustata Macedonia aboliata
Macedonia beata
Amen!

(Препеал Петар Т. Бошковски)

ELODEJA цр. трована, м. труена
EXPULZIATA цр. прогоњена, м. прогонувана
ATEKNIJA цр. безјетна, м. бездетна
ANOFTALMIJA цр. слабовида, м. кусогледа
AKSENIJA цр. негостољубива, м. негостољубива

ATELIJA- цр. бесциљна, м. бесцелна
EUDEMONIJA цр. весела, м. радосна
ADJUSTATA цр. опремљена, м. свадбена
ABOLIATA цр. помилована, м. помилувана
BEATA цр. благословена, м. благословена

Podržali su ZCGM:

**HOTEL
KANET**

ЕУРО-ОПРЕМА dooel
ДРУШТВО ЗА ПРОЗВОДСТВО, ПРОМЕТ И УСЛУГИ
Финска 108 • 91000 Скопје, Македонија • Тел./Факс 091/231-246

Quantum
communications

Специјална Опрема Скопје-д.о.о.

Ул.1409 бр.3 • Горне Петрови • 1000 Скопје

Телефакс: ++389 2 2045-008 ; 2045-009 e-mail: skopjesos@yahoo.com

ДРУШТВО ЗА ХИГИЕНСКИ УСЛУГИ
СЕРТА
ДООЕЛ СКОПЈЕ

**CRNA GORA
UPRAVA ZA NEKRETNINE**

VVG
VUDELGO
Export-Import

ОЦАЦИ

Оџачарски услуги
тел: 02 2440 293

GEING
SKOPJE

Grimiko - Duki

RuleTurs

Politehna

VIJENAC

Заядница на Црногорците
во Република Македонија

Заядница Црногорца
у Републици Македонији

**Periodično glasilo Zajednice Crnogoraca
u Republici Makedoniji**

Izdavač:

Zajednica Crnogoraca u Republici Makedoniji

Za izdavača:

Mirosljub Orlandić, predsjednik

Glavni i odgovorni urednik:

Slobodan Petrović

Asistent:

Ivana Joksimović

Likovno-grafička obrada:

Mihajlo Moteski

Izdavački savjet:

Mirosljub Orlandić, Slobodan Petrović, Valentina
Drekalović, Ređo Balić i Branko Radovanović

Adresa Redakcije:

M. H. Jasmin 16, Skoplje

Tel. fax... +389 2 3119 068

E-mail: zcgm2@yahoo.com

Štampa:

Skenpoint, Skoplje

Tiraž: 1.000 primjeraka

Izlaženje glasila podržalo je

Ministarstvo kulture Republike Makedonije